

BOUWDOOS SELWERD

1. STEDENBOUW

Geschiedenis van de wijk

Selwerd is in de periode van 1960 tot 1966 ontwikkeld en gerealiseerd. Dit was aan het einde van de wederopbouwperiode. Deze periode wordt gekenmerkt door de 'wijkgedachte' en een sociale wijkopbouw. Door een ommekeer naar een meer marktgericht woningbeleid is bij het ontwerp van Selwerd de 'wijkgedachte' niet goed uit de verf gekomen. Desalnietemin zijn veel principes goed herkenbaar en valt Selwerd onder een stempelwijk.

Selwerd markeert een keerpunt in het Groningse woningbeleid: van een sociale wijkopbouw (arbeiders- of middenstandswoningen) naar een meer marktgerichte terminologie met een indeling van de buurten naar 'woningsector'. In Selwerd had de term 'wijkopbouw' geen sociale betekenis meer, maar was het een stedenbouwkundig ontwerpmiddel waarmee skelet werd uitgezet. *(uit: Naoorlogse ruimtelijke ontwikkeling van de stad Groningen: Selwerd (1960-1966), Planvorming, beschrijving en analyse – gemeente Groningen)*

Dit skelet is duidelijk herkenbaar. De rechte straten en de herhaling van stempels vallen meteen op. Centraal in de wijk, aan de Eikenlaan, ligt het wijkcentrum met een aantal belangrijke functies. De Eikenlaan is een belangrijke as die de wijk met de naastgelegen wijken verbindt en waarlangs hogere bebouwing staat. De wijk wordt aan drie zijden omgeven door een groene buffer met hogere bebouwing (aan het spoor, ring Noord en Paddepoel). De drie hoge studentenflats aan de noordzijde vormen een herkenbare rand van de wijk.

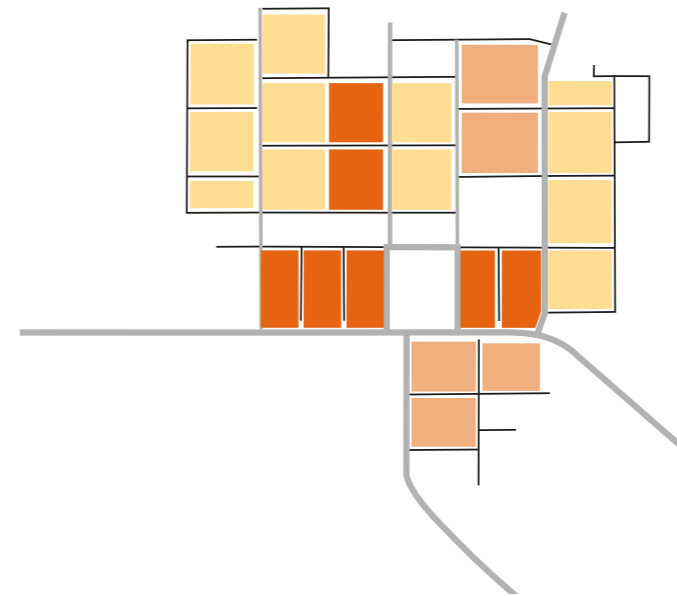
1. STEDENBOUW

Opbouw van de wijk

Een hiërarchisch stratenpatroon kenmerkt Selwerd. De bredere straten zorgen voor de wijkontsluiting. Dieper in de wijk zijn de straten smaller en uitsluitend bestemd voor bestemmingsverkeer.

+

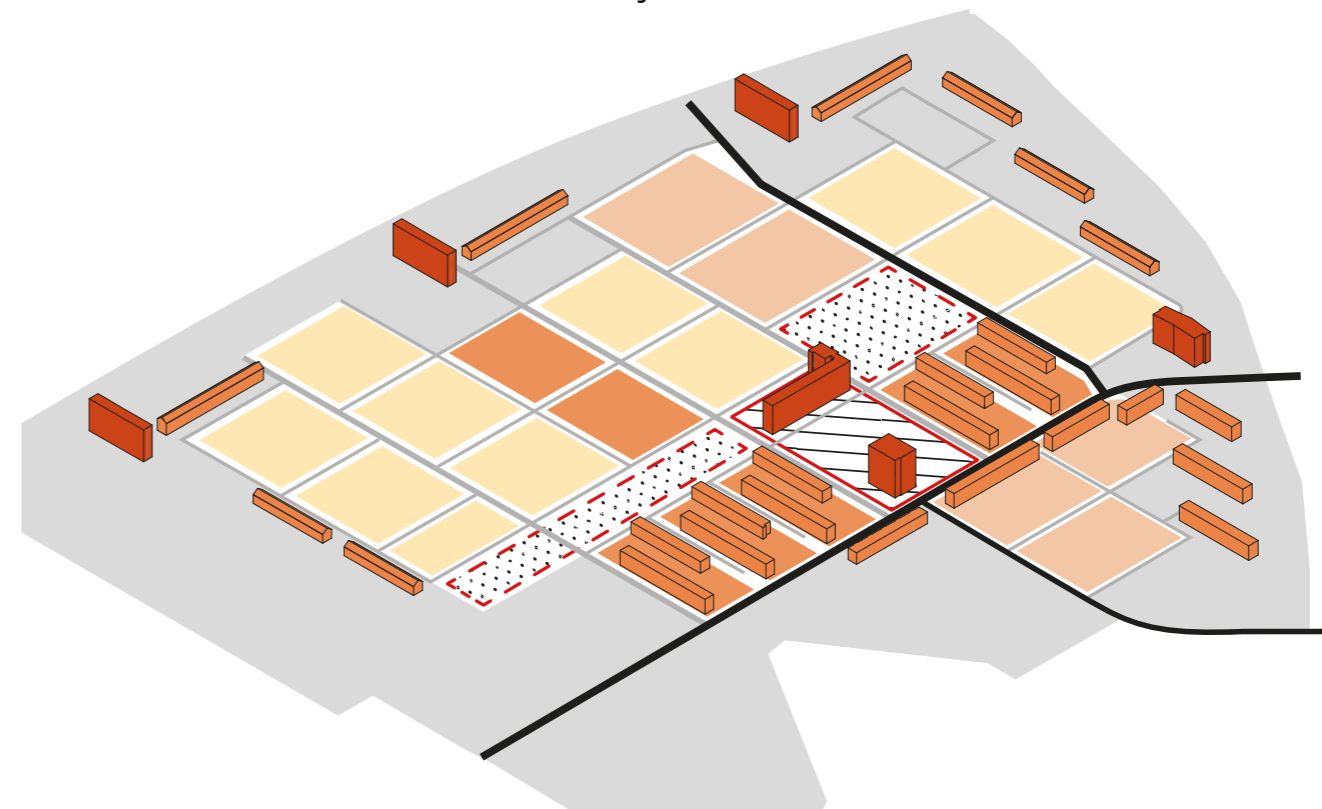

De blokken tussen de straten worden stempels genoemd. De stempels zijn stedenbouwkundige eenheden van verschillende bouwvolumes die om een groene autovrije binnentuin zijn gebouwd. Er zijn 4 verschillende basistypen, waarvan ook weer varianten zijn.

De groene rand om de wijk vormt een buffer naar de omgeving en is tegelijkertijd een recreatieve en ecologische ruimte. In de groene rand is hogere bebouwing geplaatst.

+

Het hart van de wijk ligt aan de Eikenlaan. De stempels tussen de Eikenlaan en Iepenlaan horen bij de centrumzone. Bovenstaand plaatje toont dat de plaatsing van de grotere volumes: in de centrumzone en aan de randen.

1. STEDENBOUW

Duidelijk stratenpatroon

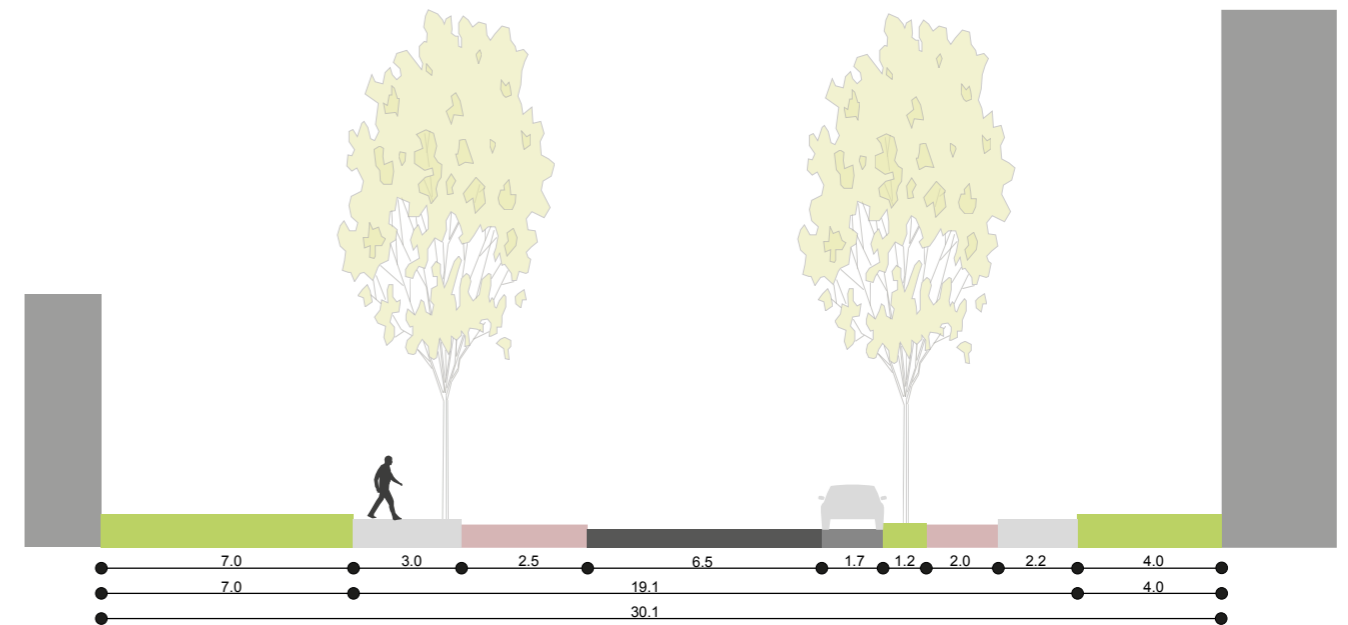
Het netwerk van straten kent een duidelijke hiërarchie. De bredere straten hebben een belangrijke ontsluitingsfunctie voor de wijk, terwijl de smallere straten dieper in de wijk alleen bedoeld zijn voor bestemmingsverkeer.

Er zijn vier principeprofielen in de wijk te onderscheiden, die vervolgens herhaald worden door heel Selwerd. In de jaren '60 was de auto enorm in opkomst en we zien dat terug in de aanleg van de wijk: brede asfaltstraten die ruim baan geven aan de rijdende en geparkeerde auto.

Er is een duidelijke verkeerskundige hiërarchie in de straten. Qua beeld is er echter weinig onderscheid en constateren we een vrij eentonige inrichting.

- LEGENDA
- rijksweg en spoor (stad)
 - wijkontsluiting
 - buurtstraat
 - woonstraat
 - woonpaden

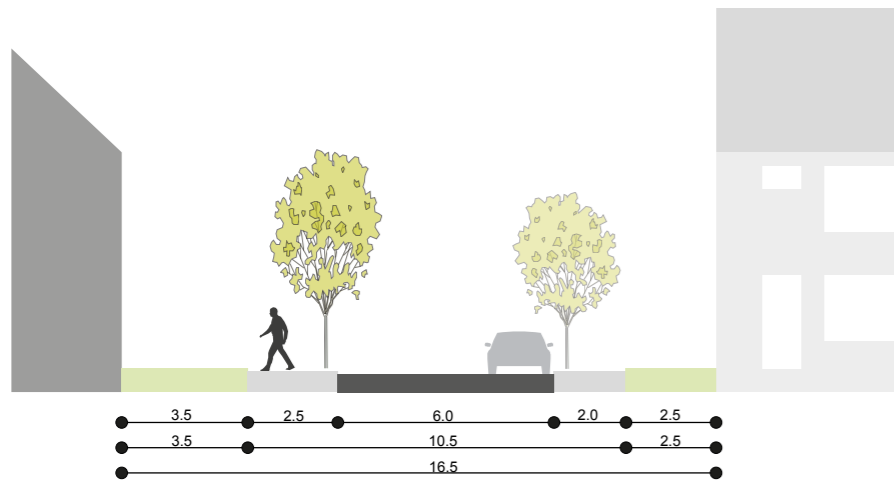

wijkontsluitingsweg - Eikenlaan

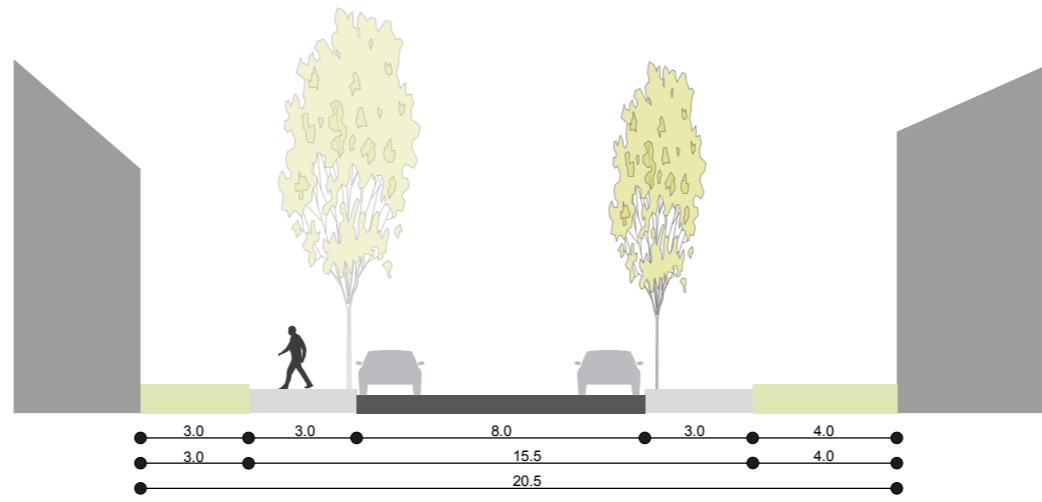

1. STEDENBOUW

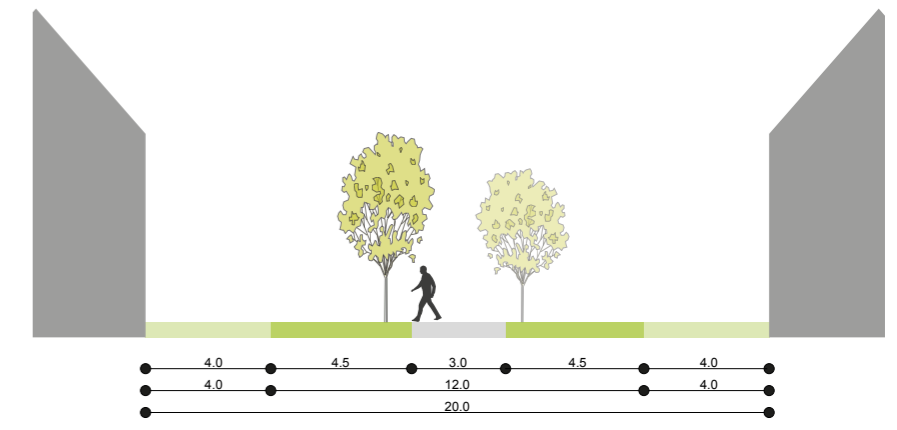
Duidelijk stratenpatroon

woonstraat - Prunusstraat

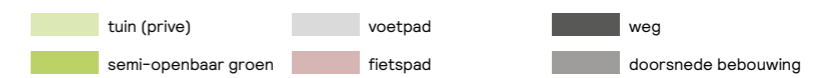
buurtontsluitingsweg - Berkenlaan

woonpad - Beukenlaan

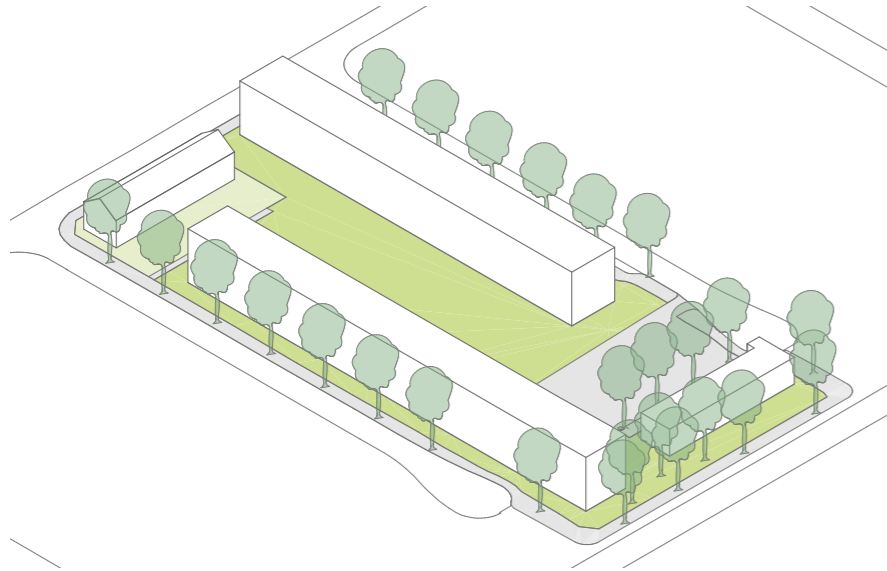

De doodlopende straten haaks op de Mispellaan, zoals de Eglantierstraat, volgen het woonstraatprincipe. Alleen is er aan één zijde een parkeerstrook toegevoegd.

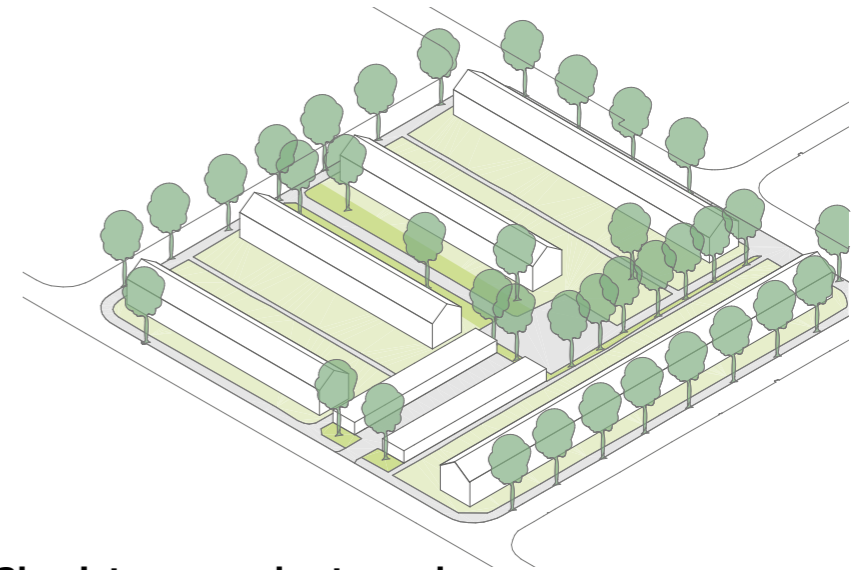

1. STEDENBOUW

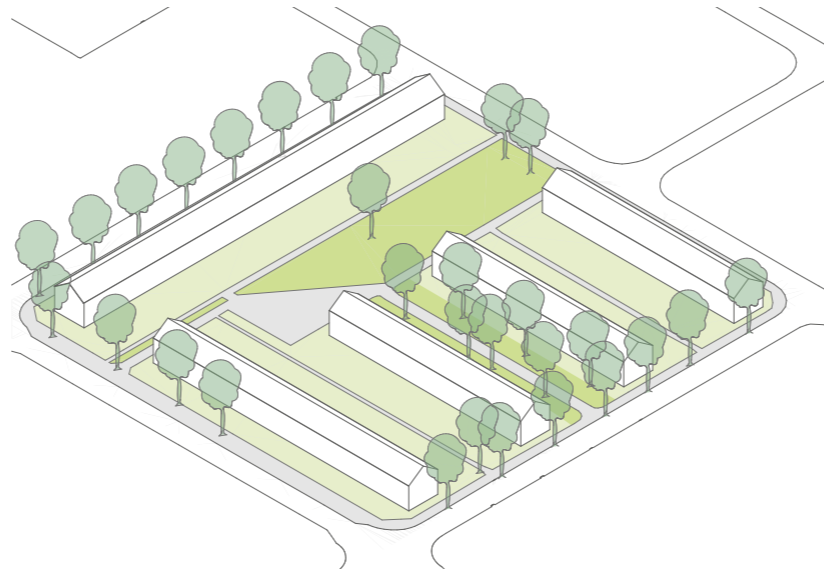
Wonen in een stempel

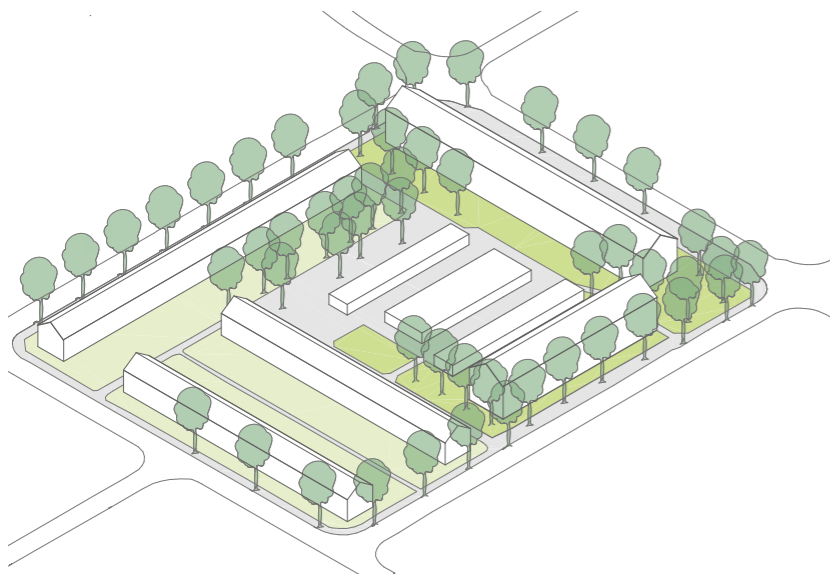
**1. gemengde stempel:
portieketage + grondgebonden +
bejaardenwoningen**

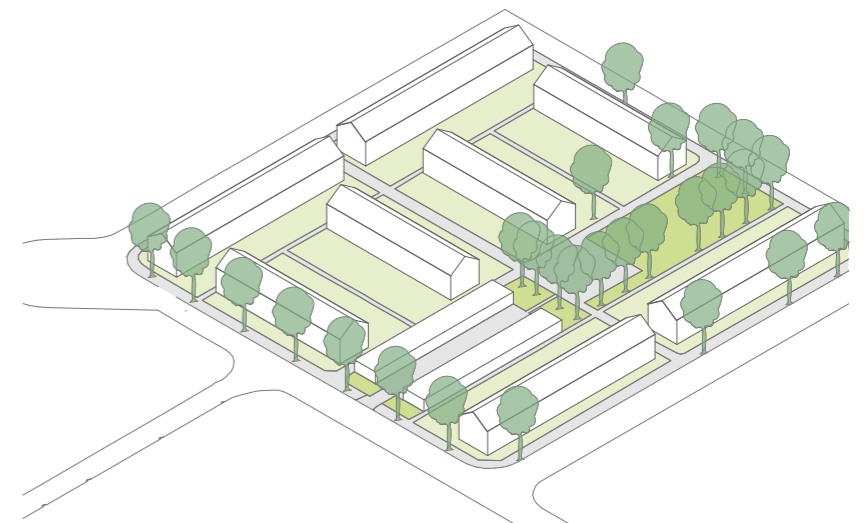
**3b. niet gemengde stempel:
grondgebonden woningen met garageboxen**

**3a. niet gemengde stempel:
grondgebonden woningen zonder garageboxen**

**2. gemengde stempel:
portieketage + grondgebonden woningen**

**4. niet gemengde stempel:
grondgebonden woningen met garageboxen**

1. STEDENBOUW

Wonen in een stempel

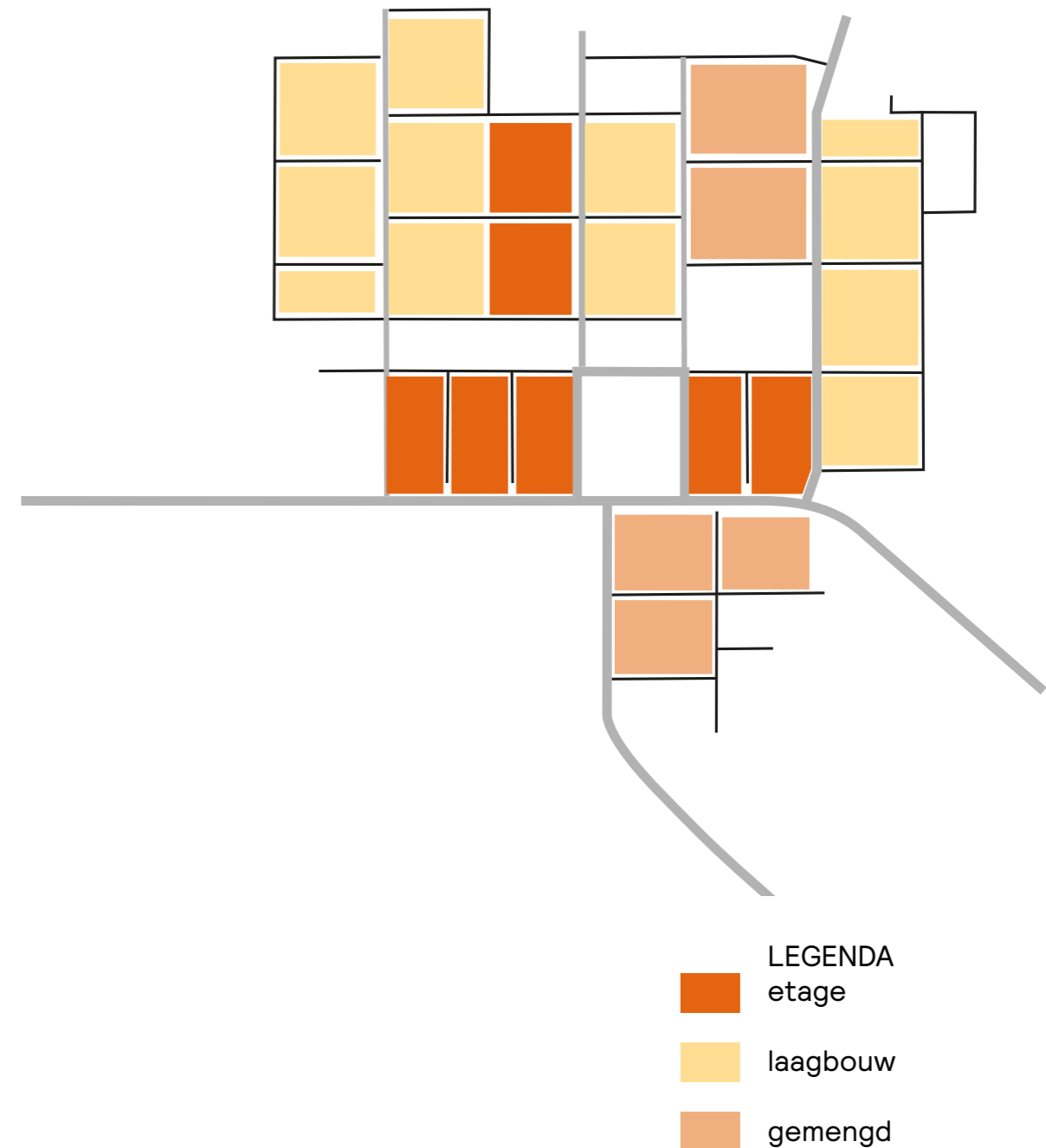
De wederopbouwwijk werd beschouwd als een omgeving waarin voor alle bevolkingsgroepen lichte, ruime en betaalbare woningen beschikbaar moesten zijn. In Selwerd zien we drie typologieën: grondgebonden woningen, seniorenwoningen en portieketageflats.

Wederopbouwwijken worden gekenmerkt door stempels, stedenbouwkundige eenheden van verschillende woningtypen en bouwvolumes die om een groene ruimte zijn gebouwd. Het is een sterk stedenbouwkundig ensemble waarin 'licht en lucht' centraal staat. De typologische verwantschap tussen de stempels zorgt voor samenhang op wijkniveau. In Selwerd zien we een beperkte diversiteit aan woningtypen in de stempel, zo zijn er meerdere stempels waar enkel grondgebonden woningen voorkomen, de niet gemengde stempel.

De gezamenlijke binnentuin geeft de stempel een ontspannen binnenwereld. Deze groene ruimte is een enorme kwaliteit. In de latere wederopbouwwijken zoals Selwerd zien we dat een deel van de binnentuin wordt opgeofferd voor lage stroken garages. Hierdoor wordt het zicht vanaf de straat op de binnentuin ontnomen. In een aantal stempeltypen levert dit een weggestopte tuin op. Met uitzondering van één stempeltype is er ook geen zicht vanuit de woningen op het groen. Dit speelt anonimiteit en sociale onveiligheid van de plek in de hand en is ook terug te zien in de verloederde staat van sommige binnentuinen.

Bij deze 'weggestopte' binnentuinen zien we dat het belangrijk is zorg te dragen voor de toegangen, uitnodigende en aantrekkelijke toegangspaden en doorsteken. Plantsoentjes die worden toegeëigend door bewoners waardoor doorsteken versmallen en het gevoel van openbaarheid wordt aangetast, belemmeren het gebruik en de potentie van de binnentuinen.

Het toevoegen van de garageboxen in de late wederopbouwwijken werd gedaan om de in komst zijnde auto een plek te bieden. Tegenwoordig zien we echter dat de garageboxen in de praktijk zelden voor het parkeren van de auto wordt gebruikt en zelfs aan mensen buiten de wijk wordt verhuurd. In combinatie met de weinig kwalitatieve uitstraling van de boxen is het oorspronkelijke voordeel tot een nadeel geworden.

1. STEDENBOUW

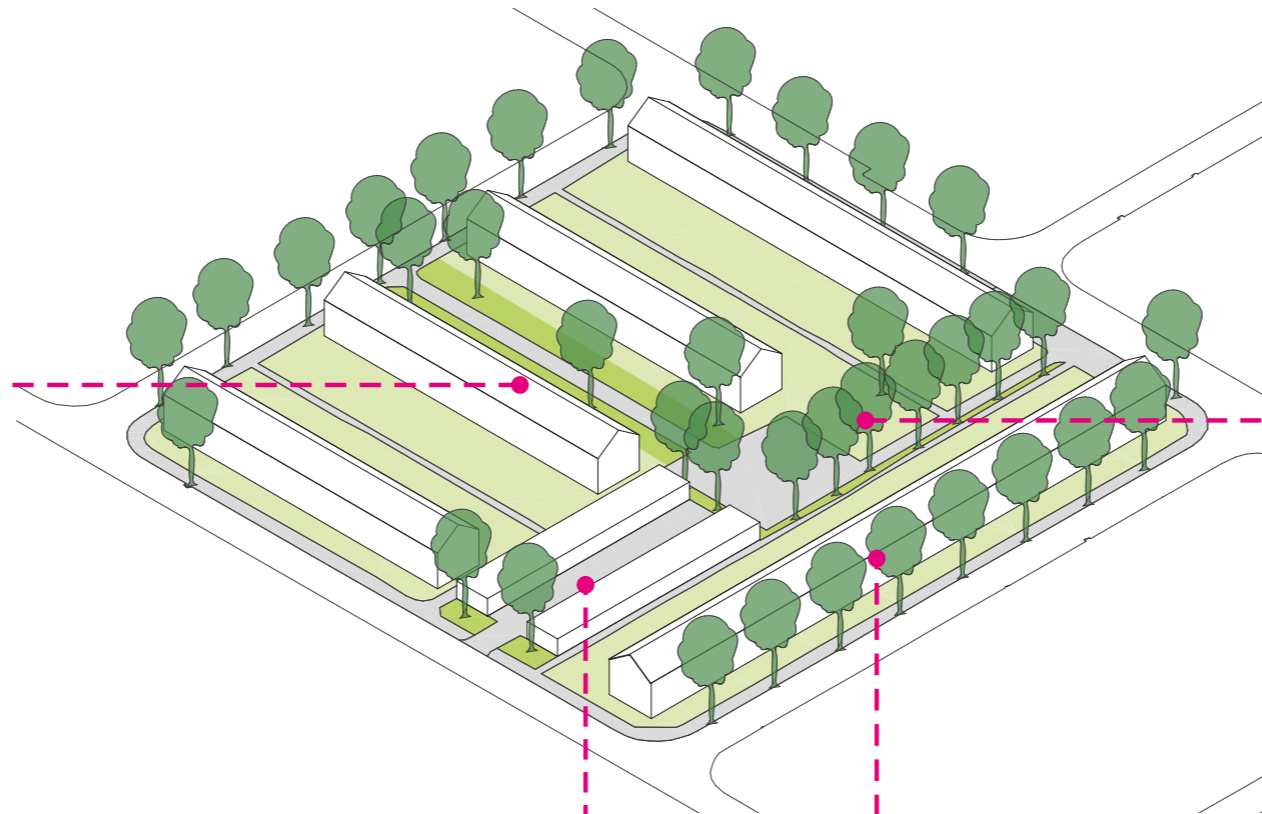
Wonen in een stempel

wonen aan een overwoekerd woonpad

garageboxen

gezamenlijke binnentuin

wonen aan de straat, groene voortuinen

wonen aan de straat, verharde voortuinen

1. STEDENBOUW

Wonen in een stempel, door de jaren heen

Oorspronkelijke situatie nog vrijwel volledig in tact

1. plantsoen langs de stoep als overgang kopse gevel (privaat) en stoep
2. groene erfafscheidingen/ haag
3. achterpad afgeschermd door haag met bomen (buffer private achtertuinen/achterpad en openbare binnentuin)
4. doorsteek naar openbare binnentuin is uitnodigend en heeft gevoel van openbaarheid, met doorkijk naar binnentuin

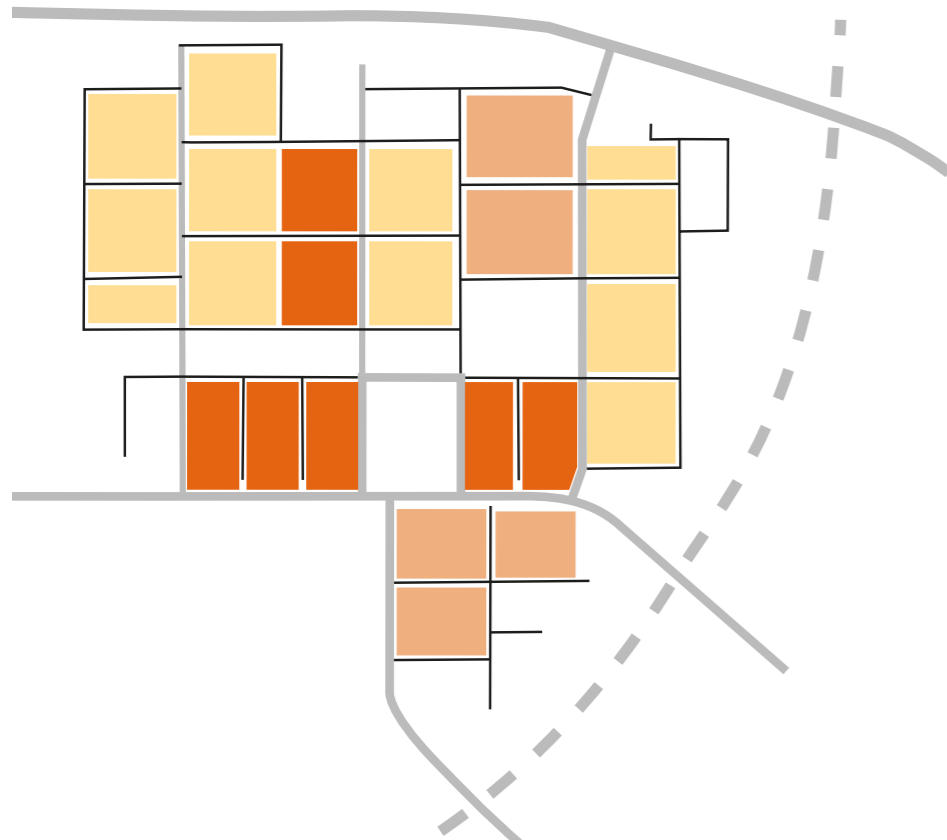
1. plantsoen langs de stoep toegeëigend en afgeschermd met harde erfgrans
2. garagebox en mogelijk inrit constructie
3. achterpad afgeschermd door haag met bomen (buffer private achtertuinen/achterpad en openbare binnentuin): in tact
4. door landjepik plantsoen versmalt de doorsteek naar openbare binnentuin: dit heeft invloed op het gevoel van openbaarheid en de doorkijk naar de binnentuin wordt belemmerd

1. STEDENBOUW

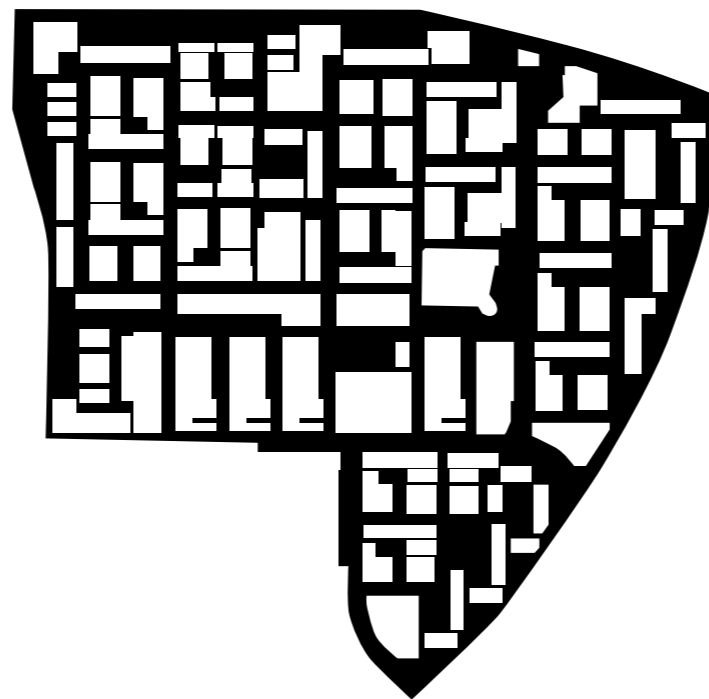
Een netwerk van paden en plekken

Een kenmerk van Selwerd, dat minder vaak genoemd wordt, is de doorwaadbaarheid van de wijk. Kijk je naar de kaart openbaar - privé (zwart openbaar, wit privé) dan komt de stempelstructuur lang zo sterk niet naar voren. Op deze kaart zie je vooral veel openbare ruimte. Behalve de straten zijn er heel veel paden en plekken die voor iedereen toegankelijk zijn en waar geen auto's mogen komen: dit zijn de groene binnentuinen met de openbare toegangen.

Deze doorwaadbaarheid is een onzichtbare structuur die een enorme potentie in zich heeft. Dit netwerk van aan elkaar geregen paden en plekken waar je veilig kunt spelen en waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten geeft een plus aan de leefkwaliteit in Selwerd. Behalve de eigen tuin of balkon heeft iedereen om de hoek een binnentuin om te spelen en te ontspannen. De afgelopen decennia zijn deze paden en plekken verloederd en aangetast. Het groen dat oorspronkelijk bedoeld was als een plek waar kinderen in het zicht van hun ouders konden spelen, is op veel plekken veranderd in een anonieme plek waar niemand zich verantwoordelijk voor voelt. Dit heeft te maken met beheerniveau, met het plaatsen van schuttingen en verloederde tuinen, maar ook door een weeffout in de opbouw van de stempel (zie wonen in de stempel).

Opbouw uit stempels en een grid van straten

Een doorwaadbare wijk: openbaar (zwart), privé (wit)

- voetpad
- woonpad
- gezamenlijke binnentuin
- buurtgroen

Een netwerk van paden en plekken

1. STEDENBOUW

Een groene en boomrijke wijk

In de moderne naoorlogse wijken nam openbaar groen een belangrijke plaats in. Behalve ruime (voor)tuinen werd er voorzien in volop openbaar groen: bomen in de straat, stempelgroen, buurtgroen en wijkgroen. Je kunt dan ook spreken van een tuinwijk. Door de staat van het groen (openbaar als particulier) komt het beeld van Selwerd als tuinwijk echter niet goed uit de verf.

Selwerd is ontworpen als een boomrijke wijk. Elke straat heeft zijn eigen boomsoort, waar tevens de straatnaam aan is ontleend. Dit is een beeldbepalende structuur voor de wijk. Deze is echter niet altijd even goed herkenbaar, omdat er boven- en ondergronds niet altijd voldoende groeiruimte is en was. Door de jaren heen zijn er dan ook veel bomen verdwenen en veel bomen komen niet tot volle wasdom. Bij de herinrichting van de straten willen we de oorspronkelijke intentie als beeldbepalende structuur herstellen. Dit vraagt om een zorgvuldige aanpak. Denk aan het voorzien van optimale (ondergrondse) groeicondities en het vinden van de balans tussen bestaande en nieuwe bomen om kaalslag in de toekomst te voorkomen.

Een stevige boomstructuur bepaalt het beeld in de Esdoornlaan

In de Populierenlaan zijn de bomen gekapt, een kale straat blijft over

De vijvers en het groen langs het spoor

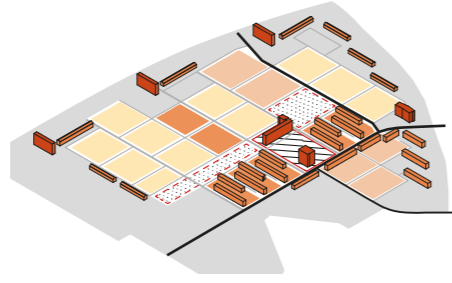
De Mispellaan

De verschillende groen- en boomstructuren

1. STEDENBOUW - KWALITEITEN EN VERBETERPUNTEN

OPBOUW VAN DE WIJK

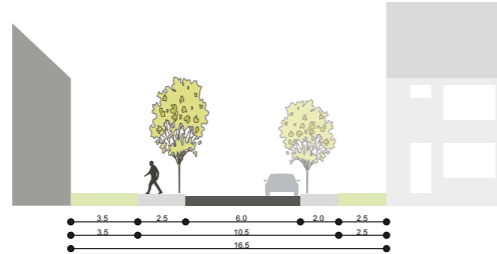
kwaliteiten

- logica in ruimtelijke opbouw
- biedt een sterke onderlegger/ houvast
- woonwijk, rustig wonen in de stad
- openbaar groen op loopafstand

verbeterpunten

- eentonig, weinig differentiatie
- achterkanten naar de groene randen
- geen openbaar groen centraal in de wijk
- entrees worden niet gemarkeerd

STRATEN

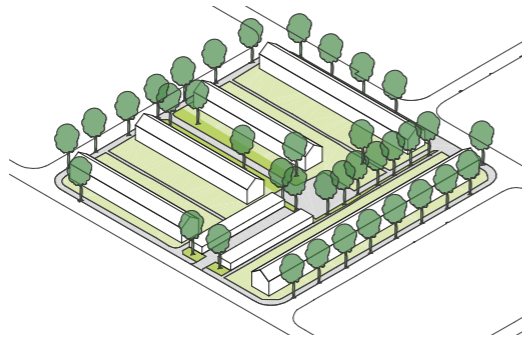
kwaliteiten

- ruime opzet, niet benauwend
- ruime voortuinen als buffer tussen woning en stoep

verbeterpunten

- veel asfalt
- ruim baan voor auto's (rijdend en geparkeerd)
- eentonig, weinig differentiatie tussen straten en binnen één straat

STEMPELS

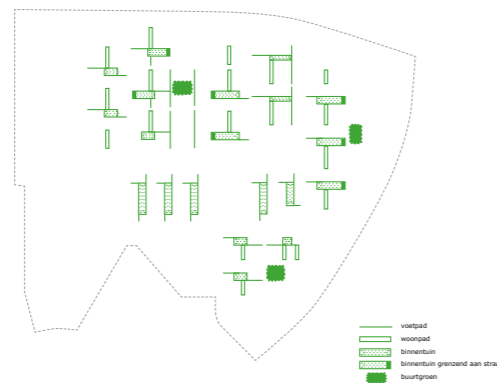
kwaliteiten

- stempel is samenhangend ensemble, architectonisch en stedenbouwkundig
- gezamenlijke tuin, autovrij!
- wonen aan een woonpad
- stempel als uitgangspunt voor sociale cohesie

verbeterpunten

- gezamenlijke binnentuinen hebben weinig betekenis, anoniem en weinig differentiatie onderling, zijn vaak 'weggestopt'
- rommelige en harde voortuinen en erfafscheidingen
- garageboxen minimale ruimtelijke kwaliteit

DOORWAADBAARHEID

kwaliteiten

- biedt alternatieve autoluwe/vrije routes
- speelt rol in spelen, ontmoeten en bewegen

verbeterpunten

- niet uitnodigend, verminderd gevoel van openbaarheid door versmallen van toegangen, onderbroken zichtlijnen en achterkanten
- ommetjes niet herkenbaar, toegankelijk
- niet gekoppeld aan functies, vertier, spel etc

BOMEN EN GROEN

kwaliteiten

- enorm groene wijk door groen oppervlak en bomen
- straatbomen geven identiteit
- positieve effecten op hitte, droogte, ecologie, psyche

verbeterpunten

- beheer minimaal
- verschillende groenstructuren niet herkenbaar
- bomen komen niet altijd tot wasdom

1. STEDENBOUW

Kwaliteiten en potenties

Er is een sterke stedenbouwkundige samenhang in de wijk en in de stempel. De stedenbouwkundige en architectonische samenhang is kenmerkend voor Selwerd.

Selwerd heeft volop wijkgroen aan de randen (langs het spoor en park Selwerd). Dit biedt volop ruimte voor recreëren en bewegen, het biedt een fijn woonmilieu voor de aanliggende woningen en het heeft ecologische potentie. Om deze potenties goed te benutten, is het nodig het wijkgroen nieuw leven in te blazen.

Brede profielen en groene binnentuinen bieden de mogelijkheid de stem-pelwijk om te vormen naar een tuinwijk.

Het woonpad is een sterke typologie. De maatvoering is goed en het is een aangenaam woonmilieu (autovrij, ruim, groen).

De gezamenlijke binnentuinen zijn de pareltjes van de wijk. Ze zijn autovrij en bieden een goed uitgangspunt voor sociale cohesie, fijn wonen, spelen en ontmoeten en ecologie. Hoewel de inrichting door de jaren heen verpauperd is geraakt, is de basisstructuur nog altijd goed bruikbaar.

1. STEDENBOUW

Aandachts- en verbeterpunten

De straten hebben brede asfalt rijbanen en de auto is dominant aanwezig. De inrichting is eentonig, waardoor de ene straat weinig verschilt van de andere. De bomen komen vaak niet goed tot uitdrukking door slechte groeiomstandigheden. Bovendien zijn erfafscheidingen vaak hard (schutting) en/of rommelig. Ook zijn plantsoentjes regelmatig door bewoners toegeëigd. Al met al geeft dit een rommelig (straat)beeld, dat afstraalt op de beleving van de wijk.

De inrichting van voortuinen is vaak verhard en/of rommelig, dit straalt af op het straatbeeld en de beleving van de wijk.

Plantsoentjes aan kopse gevels zijn regelmatig toegeëigd door bewoners en vervolgens afgeschermd met een tuinmuur of schutting. Het zicht op de achterliggende binnentuin wordt beperkt door deze harde erfafscheidingen en landjepik. Dit geeft een verminderd gevoel van openbaarheid. Het verzwakt het netwerk van paden en plekken.

De overgang publiek - privé naar de gezamenlijke binnentuinen vraagt meer aandacht om zich niet als achterkant te manifesteren, hetgeen bijdraagt aan de anonimiteit en schrale uitstraling van de binnentuin.

We zien veel anonieme binnentuinen waar geen optimaal gebruik van wordt gemaakt. Belangrijke thema's zijn beheer, sociale veiligheid en vergroten van betrokkenheid van en gebruik door bewoners.

De portieketageflats gaan geen relatie aan met de context (de collectieve tuin, de groene randen langs de wijk). Hierdoor ontstaat er een achterkant situatie die van invloed is op sociale veiligheid en bijdraagt aan anonimiteit van de plek.

De inrichting rond het winkelcentrum is sleets, erg hard en stenig. Door het principe van de binnenstraat manifesteren de randen van het winkelcentrum zich als een achterkant naar de straat. Ook het parkeerplein is erg hard en stenig.

Een blinde plint belemmert de relatie tussen gebouw en openbare ruimte. Dit is van invloed op sociale veiligheid en een anoniem straatbeeld. De inpassing van bergingen vraagt daarom om extra aandacht.

2. ARCHITECTUUR

Kenmerken van portieketage flats

- gevelbopbouw in vlakken, sobere architectuur met slimme compositie
- functionalistische opzet, aan gevel kun je aflezen hoe het gebouw werkt
- gekoppeld aan een sociale gedachte: elk 'buurtje' heeft zijn eigen portiek
- combinatie van horizontale belijning (balkons, dakrand, luifels) en verticale grafiek van de portieken
- baksteen, verschillende tinten
- gevelkunstwerken door Siep van den Berg,

na renovatie:

- de grafiek is eruit, het verlies van detaillering en differentiatie in de gevel
- de sobere doch ambachtelijke details verdwijnen; grotere, grovere en vlakkere details zijn in de plaats gekomen
- verlies aan gevelgeleding: vervlakking in het ontwerp en veel kunststoffen materialen

2. ARCHITECTUUR

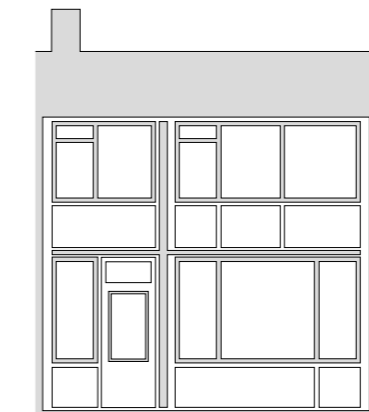
Kenmerken van rijwoningen

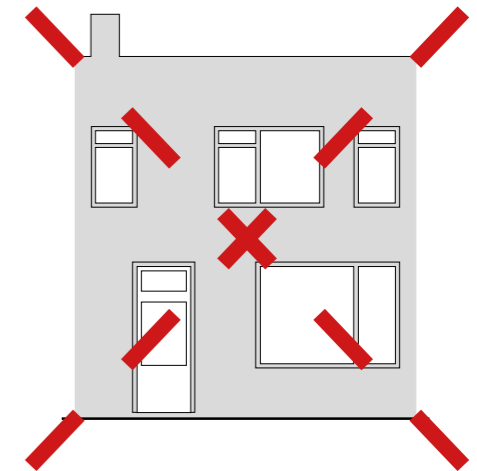
- gevelbopbouw in vlakken, een 'open gevel' met vlakvullende puien
- subtiele gevelgeleding, telbaarheid van de verschillende woningen geeft ritmiek (schoorsteen, verticale gemetseld element, luifel bij voordeur)
- gebruik van baksteen, subtiele detaillering met reliëf, verschillende tinten, in combinatie met blank gelakt hout
- sobere architectuur met slimme compositie
- gevelkunstwerken door Siep van den Berg,

na renovatie:

- door praktische redenen is de verfijning verdwenen en plaats gemaakt voor vervlakking (grotere en grovere details)
- telbaarheid is verdwenen, doormeterend daar voor in de plaats (verdwijnen van schoorstenen)
- verschraling van ritmiek en plastic
- de sobere doch ambachtelijke details verdwijnen; grotere, grovere en vlakkere details zijn in de plaats gekomen
- verlies aan gevelgeleding: vervlakking in het ontwerp en veel kunststoffen materialen

gevelopbouw uit vlakken

gevelpatroon van gevelopeningen

2. ARCHITECTUUR

Aandachtspunten bij nieuwbouw en renovatie

De komende jaren worden er in Selwerd meerdere stempels gesloopt en vervangen door nieuwbouw. Ook hebben sommige corporaties renovatieplannen. Er wordt een nieuwe 'tjidslaag' toegevoegd aan de architectuur en stedenbouw in de wijk. Dit vraagt om een zorgvuldige aanpak. Wij wijzen op de volgende punten:

- **welstandsnota**
plannen worden getoetst aan de welstandsnota
- **aandachtspunten voor nieuwbouw en renovatie m.b.t. stedenbouw en beeldkwaliteit**
zie voorliggend document
- **betrokkenheid atelier stadsbouwmeester**
inspraak door het Atelier Stadsbouwmeester bij de keuze voor een architect en/of bij het opstellen van een shortlist van architecten
- **wijkvernieuwing Selwerd**
sloop-nieuwbouwplannen bouwen mee aan de doelstellingen van de wijkvernieuwing

Blend in, stand out

Selwerd heeft een sterke stedenbouwkundige onderlegger en een herkenbare architectuur die voortkomt uit het gedachtegoed van de wederopbouwperiode. Het ontwerp van de bouwvolumes, uitstraling van de architectuur en de overgang tussen bebouwing en openbare ruimte moet passen binnen deze context. Begrip van de wijk en de wederopbouwstijl is hierbij het uitgangspunt.

Er is een sterke samenhang op stempelniveau en op wijkniveau, de stempel als basiseenheid. Het beeld van een samenhangend ensemble, stedenbouwkundig en architectonisch, moet overeind blijven. Een nieuwe tijdslaag kan een nieuwe interpretatie hiervan zijn, passend in de context (wederopbouw). Er mogen dus geen eilanden ontstaan. In andere woorden; blend in, stand out.

De nieuwe tijdslaag biedt de mogelijkheid de wijk diverser te maken (in programma, massa, typologie, architectuur). De ruimtelijke opbouw van de wijk biedt hier samen met de structuurkaart Selwerd (zie verderop in document) aanleiding voor.

Aandacht wordt gevraagd voor de gevelkunstwerken van Siep van de Berg. Dit dient, al dan niet letterlijk, terug te zien zijn in de nieuwbouw (in samenwerking met cbk).

3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

Fysieke ingrepen koppelen aan sociale doelstellingen

De 4 doelen van Sunny Selwerd

50 jaar later

Andere tijd met andere opgaven en ander gebruik van de wijk:

- energietransitie
- veranderend autobezit en -gebruik
- klimaatadaptatie: piekbuien, droogte en hitte
- schrale biodiversiteit
- en: andere relatie met je straat, buurt en wijk

Wijkvernieuwing biedt kansen

Selwerd is in de jaren '60 gerealiseerd en we zien dat de openbare ruimte sleets is geworden.

Met de aanpak openbare ruimte willen we ...

- ... Selwerd weer een frisse uitstraling geven
- ... Selwerd toekomstbestendig maken
- ... bijdragen aan het behalen van de sociale doelstellingen van de wijkvernieuwing (spelen, bewegen & ontmoeten)
- ... Selwerders trots maken op hun wijk
- ... Selwerd aantrekkelijk maken voor nieuwe bewoners

3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

Tuinwijk Selwerd

50 jaar na realisatie zien we dat de openbare ruimte in Selwerd sleets en monotoon is geworden. De stedenbouwkundige onderlegger is echter nog altijd sterk. Net als andere jaren '60 wijken zit er veel ruimte in de structuur (brede straten, gezamenlijke binnentuinen, groene randen). Hierdoor ontstaat de kans om Selwerd van stempelwijk te transformeren naar een tuinwijk.

Door het bestaande groen nieuw leven in te blazen wordt groen weer de basiskwaliteit van de wijk. Het groen zorgt voor kwaliteit én identiteit. Dit is een opgave die op schaal van de stempel, straat en wijk ingebed moet worden.

Door samen te werken met bewoners en de invulling van de openbare ruimte aan te laten sluiten op de behoefte van bewoners krijgt het stempel- en wijkgroen meer betekenis voor de buurt.

Speerpunten

- **groen weer de basiskwaliteit van de wijk laten worden**
- **een wijk waar het prettig wonen is in een groene omgeving, met ontmoetingsplekken voor de sociale samenhang**
- **een wijk die gericht is op verblijven (terugdringen dominantie van de auto)**
- **samenhang in de klimaatadaptieve openbare ruimte, aantrekkelijk voor jong en oud**
- **samenwerken met bewoners**

Met de wijkvernieuwing bouwen we voort op bestaande kwaliteiten. Bovenstaande foto laat zien dat Selwerd in feite al een tuinwijk is. In sommige straten komt dit echter nog niet zo goed uit de verf, zie foto rechts.

3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

Een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving voor mens en dier

De stempelstructuur van Selwerd biedt volop kansen om meerdere thema's met elkaar te verweven. Denk bijvoorbeeld hoe spelen, bewegen & ontmoeten, klimaatadaptatie en ecologie elkaar kunnen versterken in de binnentuinen. Maar ook de gebouwen kunnen door relatief simpele en goedkope ingrepen een volwaardige plaats innemen in het stedelijk ecosysteem.

Door natuurinclusief te ontwerpen zorgen we ervoor dat de stad zich gezond kan ontwikkelen. Het draagt bij aan een gezond functionerend stedelijk ecosysteem, zorgt voor meer biodiversiteit en een prettig leefklimaat. Het groen en de natuurmaatregelen maken de stad klimaatadaptief, verminderen het hitte-eilandeffect en stimuleren bewoners om te bewegen.

Twintig natuurinclusieve ideeën

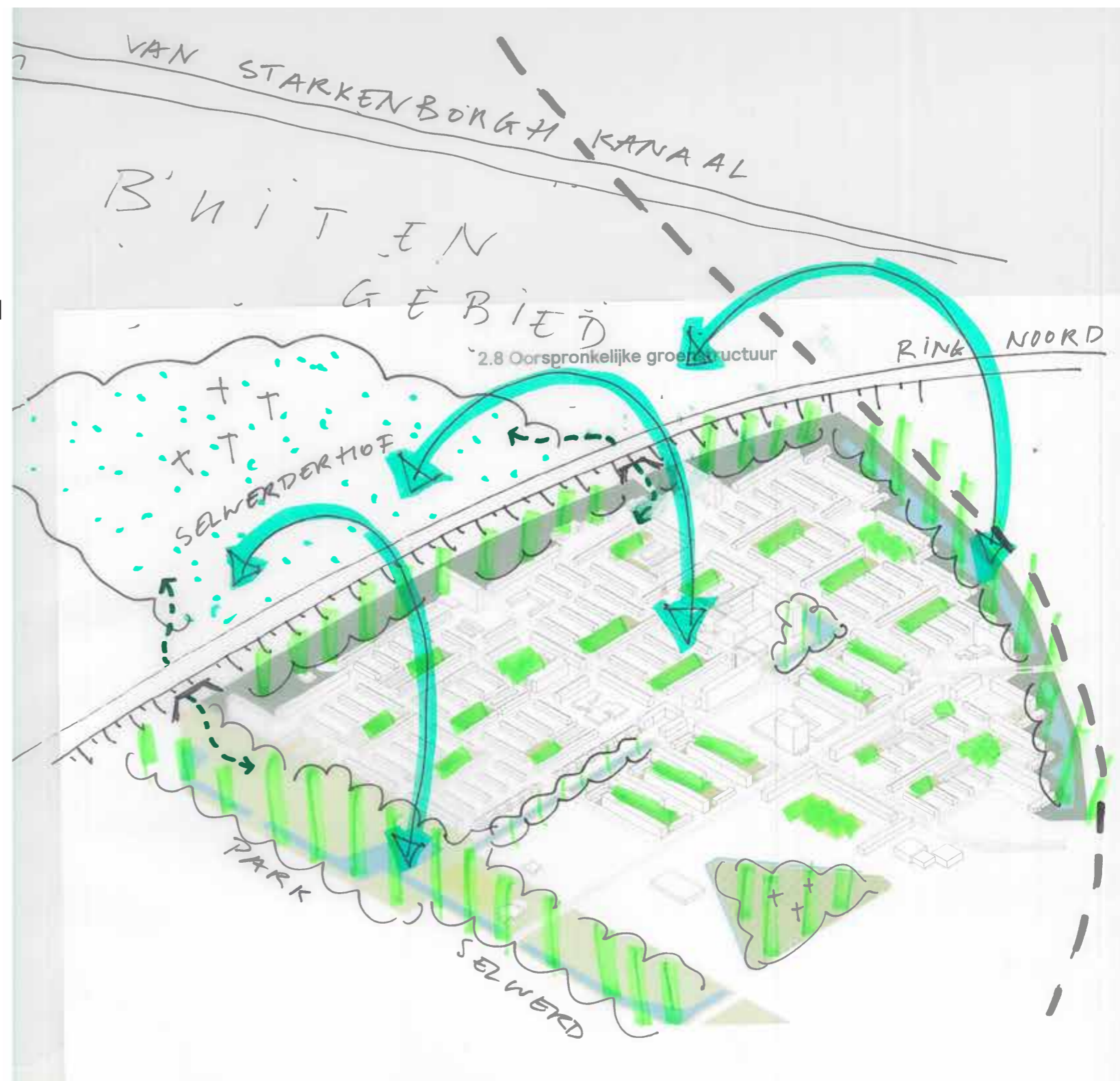
1. Neststenen voor vogels	9
2. Kasten voor vleermuizen	12
3. Houten en stenen voor insecten	14
4. Groen dak	16
5. Bruin dak	18
6. Waterdak	19
7. Groene gevel	20
8. Geveltuin	22
9. Natuurspeelplaats	25
10. Waterfoer door infiltratie (wad)	26
11. Vijver	28
12. Rugstreeppaddenpoel	30
13. Haag	31
14. Bloemrijke boomspegel	32
15. Ecologische oever	34
16. Groene kademuren	36
17. Oeverwalwand en ijsvogelwand	38
18. Muur van wildernis	40
19. Vinder- en bijendijl	41
20. Aansluiting op ecologische structuur	42

6 Natuurinclusief bouwen en ontwerpen in twintig ideeën

Natuurinclusief bouwen en ontwerpen in twintig ideeën 7

Inspiratie voor natuurinclusief bouwen is te vinden in de publicatie 'Natuurinclusief bouwen en ontwerpen in 20 ideeën' van de gemeente Amsterdam ([link](#))

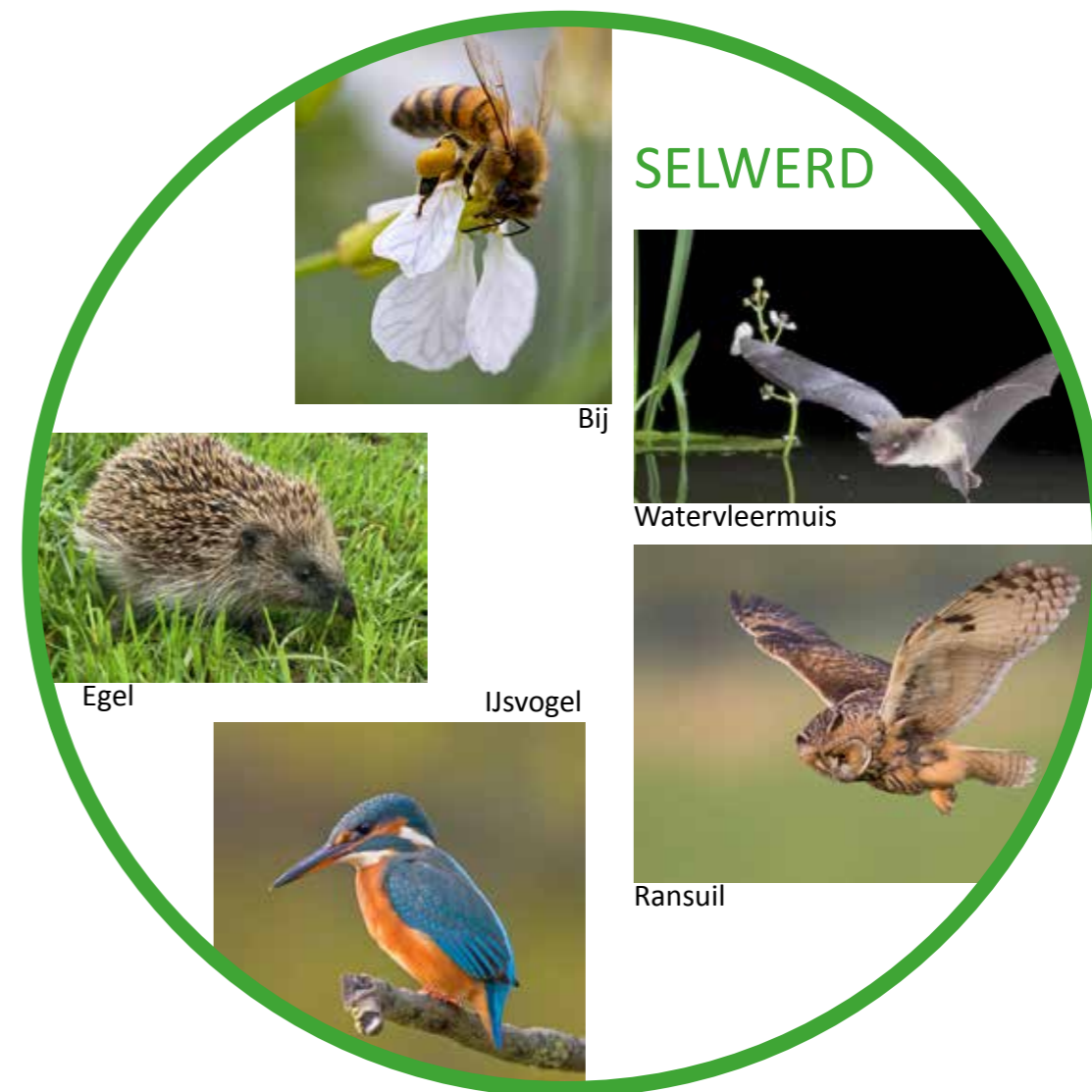
De ligging van Selwerd aan de stadsrand is een enorme kans om de ecologische waarde in Selwerd te vergroten door de grote bronpopulatie uit Selwerderhof de wijk in lokken. De variatie in schaal van het groen biedt hiervoor een goed uitgangspunt: wijkgroen, stempelgroen en straatgroen (boomspiegels en voortuinen).

3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

De egel, bij, ijsvogel, ransuil en watervleermuis

Samen met bewoners gaan we een top 5 maken van dieren waar we ons actief voor inzetten bij de herinrichting. Denk bijvoorbeeld aan de egel, bij, ijsvogel, ransuil en watervleermuis. Door de wijk aantrekkelijk te maken voor deze dieren, zullen ook een hoop andere dieren aan worden getrokken.

De stadsecologen van de gemeente Groningen kunnen meedenken over de natuurinclusieve kansen van de openbare ruimte én de gebouwen en welke eisen dat met zich meebrengt.

Voorjaarsbolletjes zorgen voor nectar in het vroege voorjaar

Steenbreek

Natuurlijke oevers

Natuurinclusief bouwen, groen vogel- en insectendak

Groene gevels

Nestkasten ingebouwd in de gevel

3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

De bomen van Selwerd

In de straten zien we steeds meer een gevecht om de ruimte ontstaan: bomen, kabels en leidingen, parkeren, stoep en rijbaan. In sommige straten krijgen we te maken met een warmtenet. We willen een antwoord bieden op piekbuien, droogte en hitte. En met een comfortabele stoep willen we mensen stimuleren meer te wandelen.

De buurtstraten (noord-zuid) willen we als lanen versterken met een markante dubbele bomenrij en dubbelzijdig parkeren. De woonstraten (oost-west) gaan we vergroenen door aan één zijde de stoep om te vormen tot plantvak. Langs de voordeuren komt er een brede stoep waarin bomen en parkeren wordt afgewisseld.

De bomen zijn het kapitaal van de wijk en enorm beeldbepalend voor de straten. Dat willen we nu en in de toekomst zo houden. Daarom investeren we in een toekomstbestendig bomenbestand met goede groeicondities (boven- en ondergronds) en een goede plek in het profiel. Soms zullen er bomen worden verplaatst en soms zal er tot kap worden besloten ivm matige levensverwachting na herinrichting. Dit zorgt voor een groeimodel richting de toekomst. De jonge bomen zullen flink zijn doorgesloei tegen de tijd dat de behouden bomen hun 'levenseinde' hebben bereikt en worden gekapt. Op deze manier voorkomen we kaalslag in de wijk.

buurtstraten:

- dubbele bomenrij
- dubbelzijdig parkeren

woonstraten:

- enkele of dubbele bomenrij
- enkelzijdig parkeren

Mispellaan en groene rande:

- lommerrijke groen gebieden

3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

De straten van Selwerd - woonstraat

Langs de voordeuren komt een brede stoep die voldoende ruimte biedt om comfortabel te wandelen. Op de stoep wordt geparkeerd, afgewisseld met bomen. Per straat kan met bewoners gekeken worden naar mogelijke verbreding van de stoep, het plaatsen van een zitrand, een haag en het inplanten van de boomspiegels.

De rijbaan wordt versmalt naar 4,5 meter en bij enkelrichting naar 4 meter. Ter hoogte van het woonpad komt een ruime oversteeplek. Het is een aankondiging van het woonpad en de achterliggende binnentuin. Deze plek heeft ook een snelheidsremmend effect.

Brede plantvakken brengen geur en kleur in de straat. Deze vakken dienen tevens als infiltratiestrook. Ook biedt het een optimale groeiplaats voor de bomen.

3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

De straten van Selwerd - woonstraat

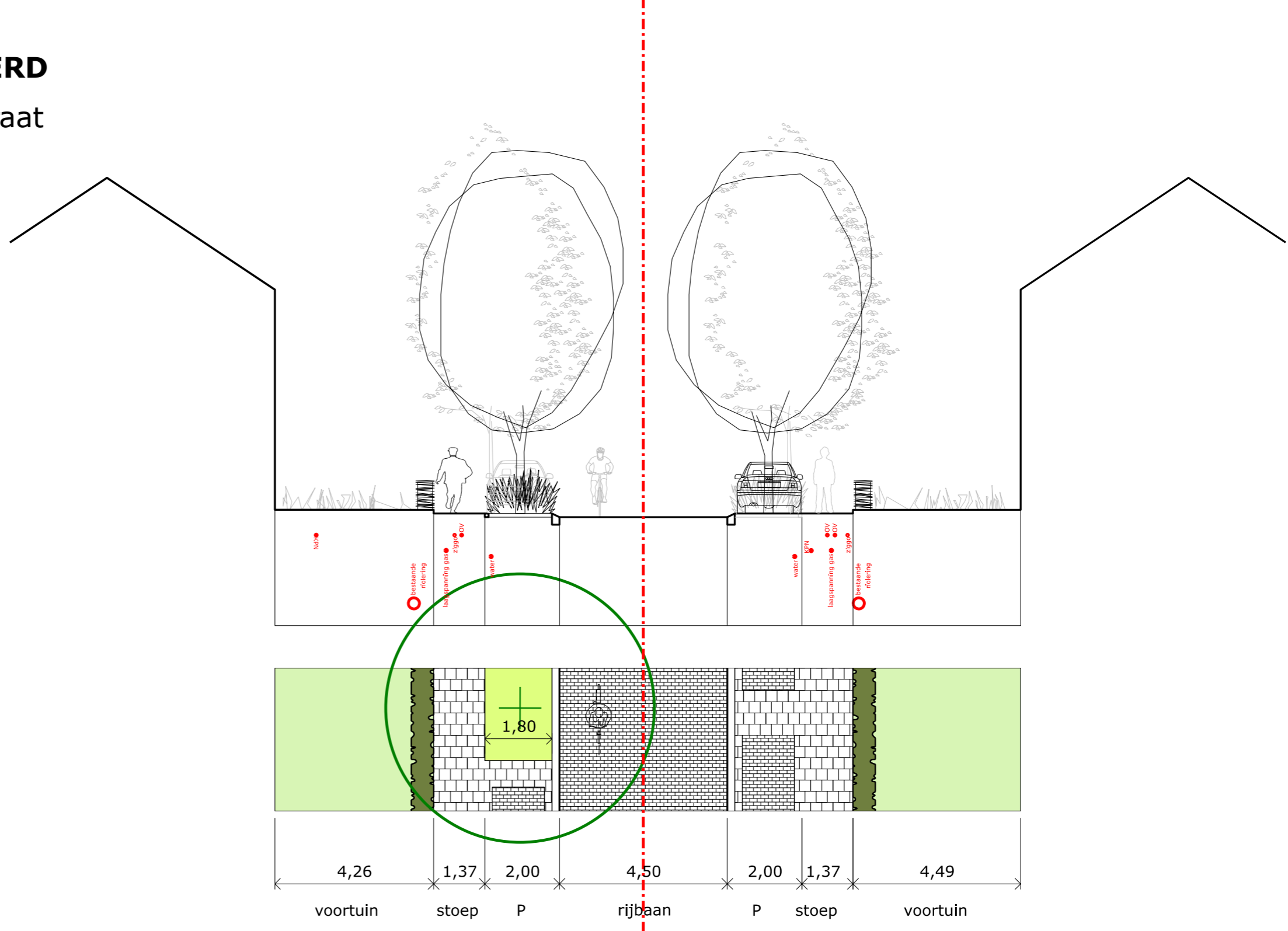

3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

De straten van Selwerd - buurtstraat

In de buurtstraten is de dubbele bomenrij beeldbepalend. Dit willen we behouden. In deze straten wordt er dubbelzijdig geparkeerd. Na de herinrichting zal dit niet meer op de rijbaan gebeuren maar op de stoep. De parkeerindeling wordt afgestemd op de bomen.

De 3 buurtstraten in Selwerd, de Esdoornlaan, de Elzenlaan en de Beukenlaan hebben alledrie verschillende breedtes. Bovenstaande uitgangspunten zullen echter in alle drie de straten worden toegepast, de verdere uitwerking kan in details verschillen.

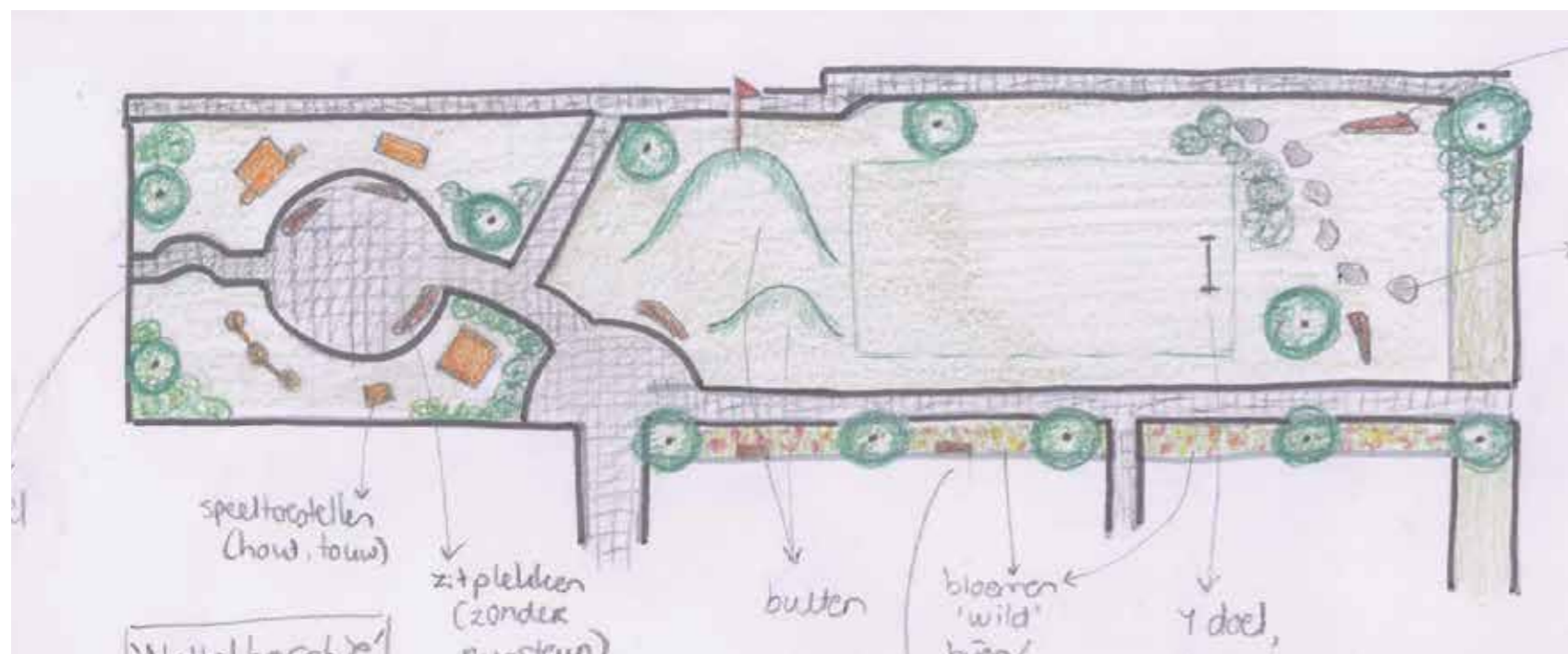
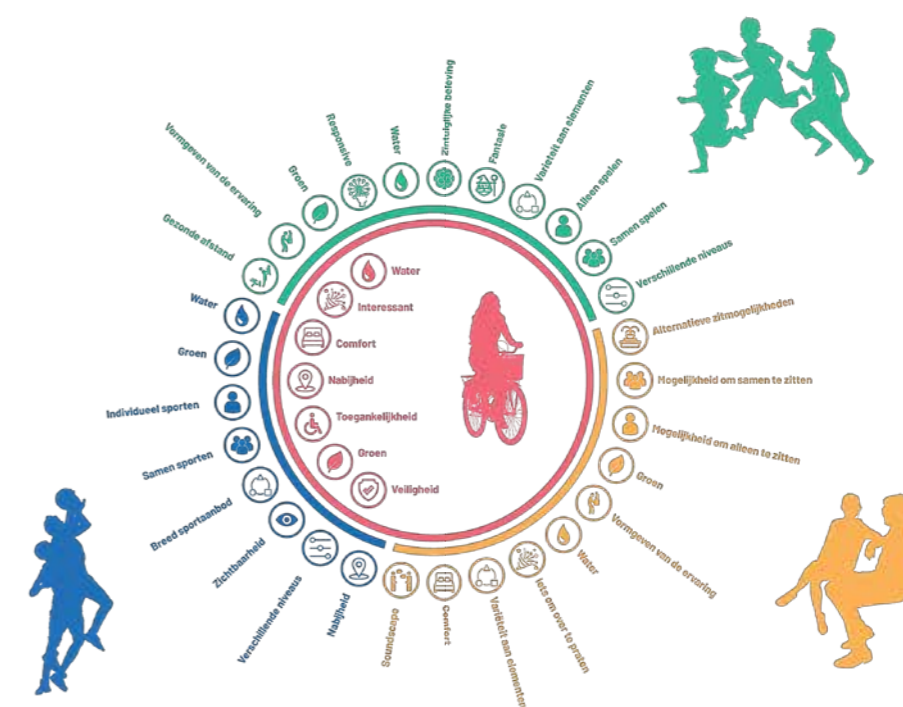
3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

Spelen, bewegen en ontmoeten

Op dit moment heeft Selwerd een eentonige inrichting van de straten en binnentuinen. Sunny Selwerd heeft spelen, bewegen en ontmoeten als speerpunt. De gezamenlijke binnentuinen zijn hiervoor het ideale uitgangspunt: een plek om te spelen of te sporten, een plek voor een praatje, een plek om je samen voor in te zetten.

Bewonersinitiatieven rond binnentuinen tonen dat hier ook behoefte aan is. Ook Sport050 is een belangrijke samenwerkingspartner.

Sporten. Spelen. Ontmoeten. Bewegen.

schets van de bewoners aan het Nettelboschje

voorbeelden van gezamenlijke binnentuinen

3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

De tuinen van Selwerd

Twintig unieke tuinen die door jong en oud ontdekt kunnen worden. Samen met de bewoners wordt er kleur gegeven aan deze tuinen: Van pluktuin tot boomgaard, van wadi tot buitenfitness. De stempels bieden een alternatieve en autoluwe route door de wijk.

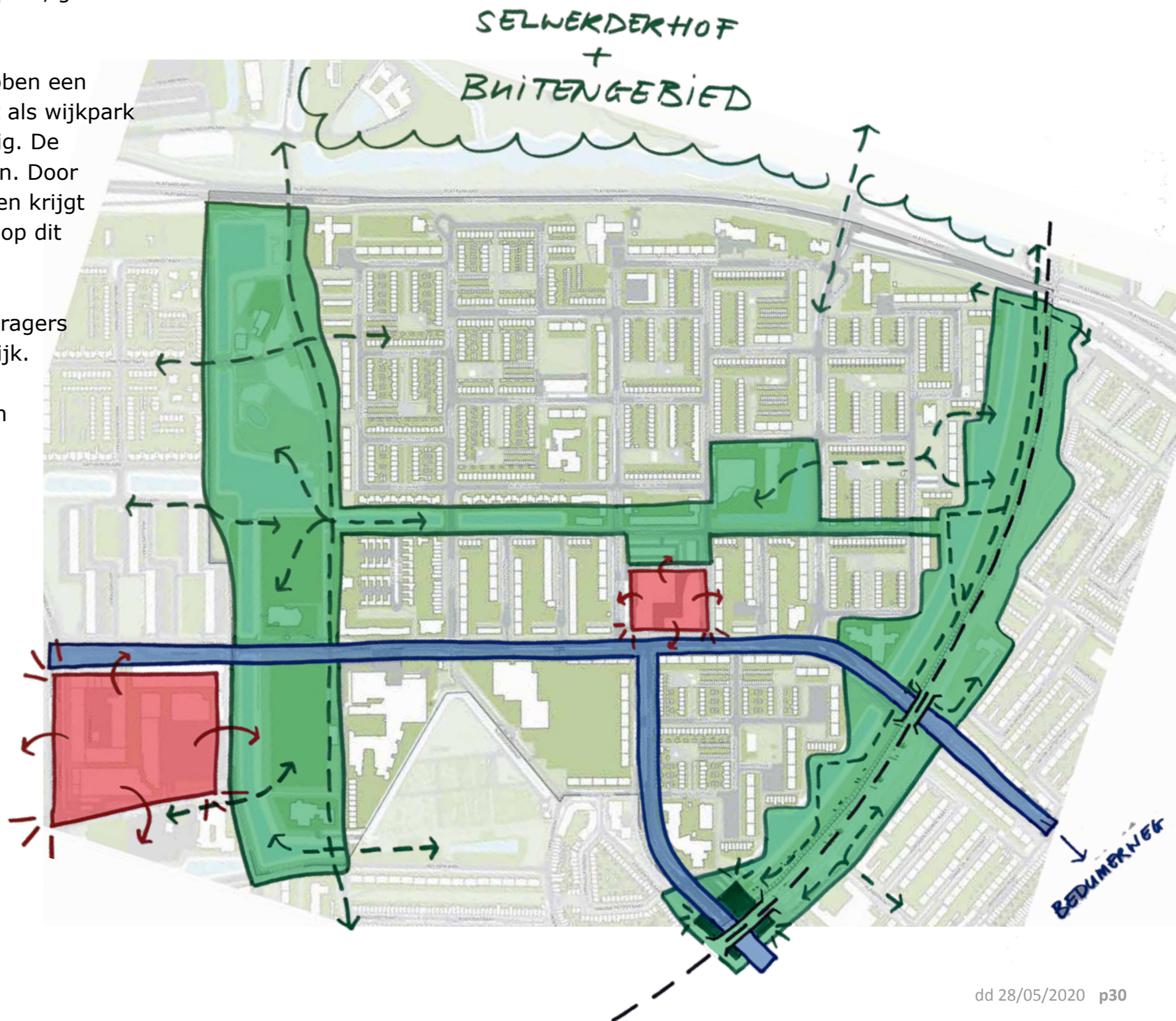
3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

Het versterken van de ruimtelijke dragers

De Eikenlaan zien we als een stadsstraat die Selwerd met de rest van de stad verbindt. Dit vraagt om een bijpassende allure, denk aan hogere bebouwing, bredere stoepen, een levendige plint, goede inpassing van de verkeersfunctie.

Park Selwerd en de groene rand langs het spoor hebben een enorme ecologische en recreatieve potentie. Om het als wijkpark goed te laten functioneren heeft het een impuls nodig. De Mispellaan kan als een schakel tussen beide fungeren. Door de Mispellaan een landschappelijke inrichting te geven krijgt de wijk een centrale groene ontmoetingsruimte, die op dit moment ontbreekt.

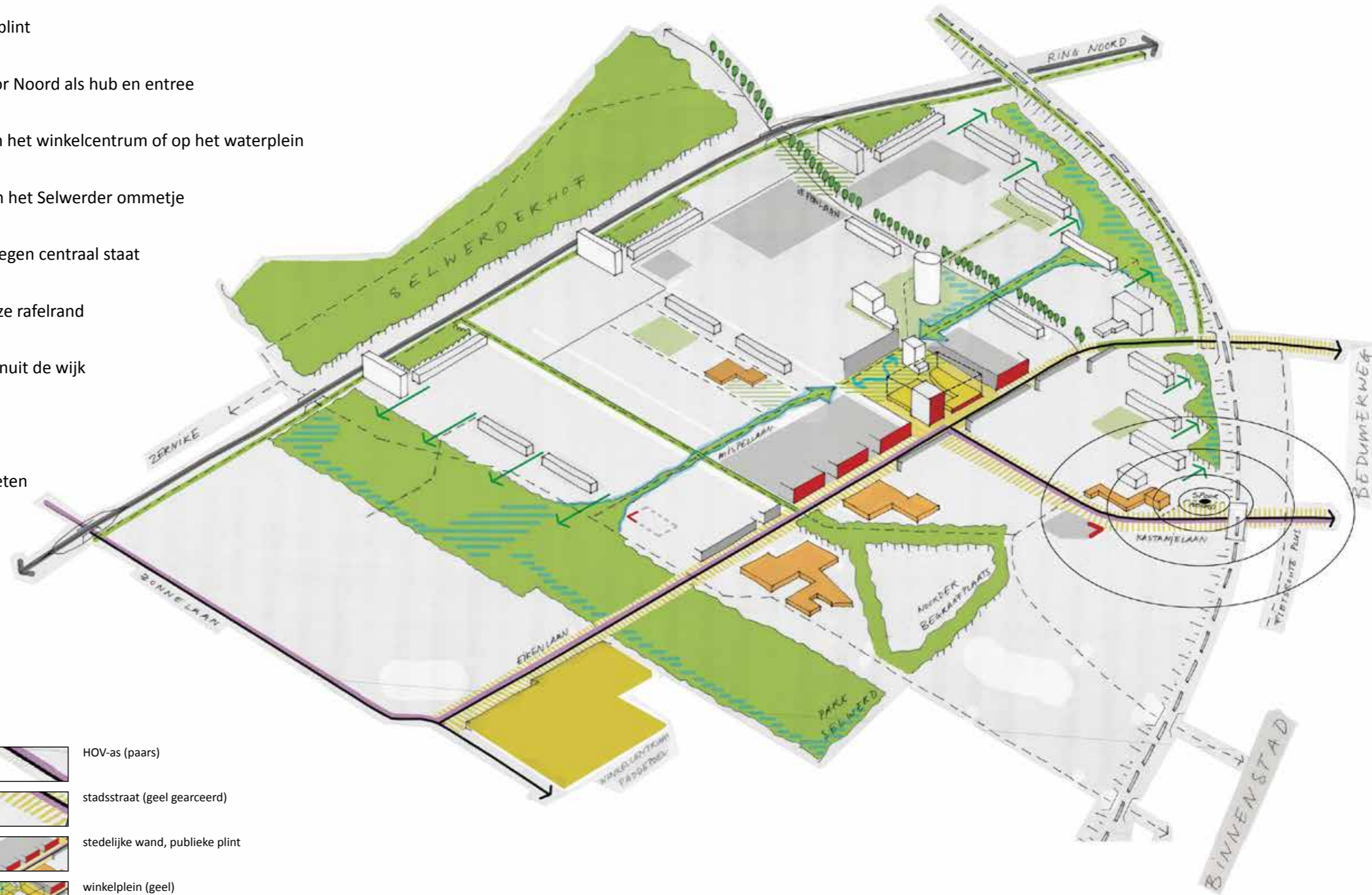
Door de Eikenlaan en het wijkgroen als ruimtelijke dragers te versterken ontstaat er meer differentiatie in de wijk. Dit biedt aanleiding tot differentiatie in programma, bouwhoogte, typologie, architectuur, Er ontstaan verschillende woonmilieus: wonen aan een stadsstraat, wonen aan een park, wonen in de wijk.

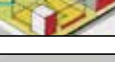

3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

Structuurkaart Selwerd

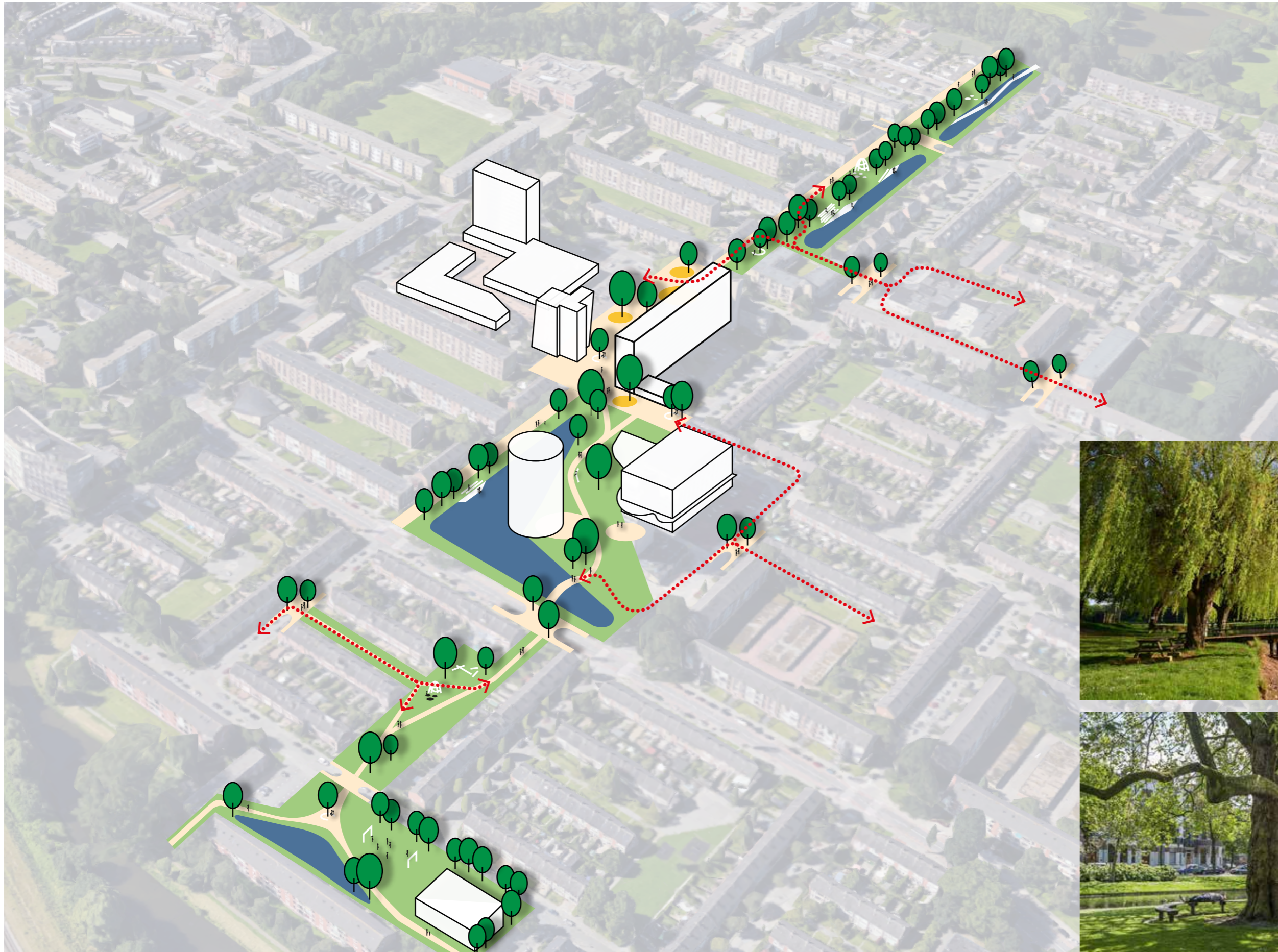
- **EIKENLAAN**
stadsstraat met bijpassende allure en publieke plint
- **KASTANJELAAN**
belangrijke verbinding met de binnenstad, spoor Noord als hub en entree
- **WINKEL/WATERPLEIN**
het hart van de wijk om elkaar te ontmoeten, in het winkelcentrum of op het waterplein
- **IEPENLAAN**
brengt het buitengebied dichtbij, onderdeel van het Selwerder ommetje
- **MISPELLAAN**
de groen blauwe ader waar ontmoeten en bewegen centraal staat
- **FIETSPAD RING NOORD**
fietsroute oost-west geeft meer waarde aan deze rafelrand
- **PARK SELWERD**
groen voor de Selwerders, goed toegankelijk vanuit de wijk
- **SPOOR GROEN**
van rafelrand naar voorkant
- **BUURTGROEN**
voldoende fijne plekken voor spelen en ontmoeten

	wijkgroen		HOV-as (paars)
	buurtgroen		stadsstraat (geel gearceerd)
	water		stedelijke wand, publieke plint
	toegang tot groen		winkelplein (geel)
	meer groene inrichting		winkelcentrum
	waterelement		ontwikkeling winkelcentrum (stippellijn)
	'zachte' routes, fiets en voetganger (stippellijn)		ontwikkellocaties
	belangrijke ontsluiting auto		

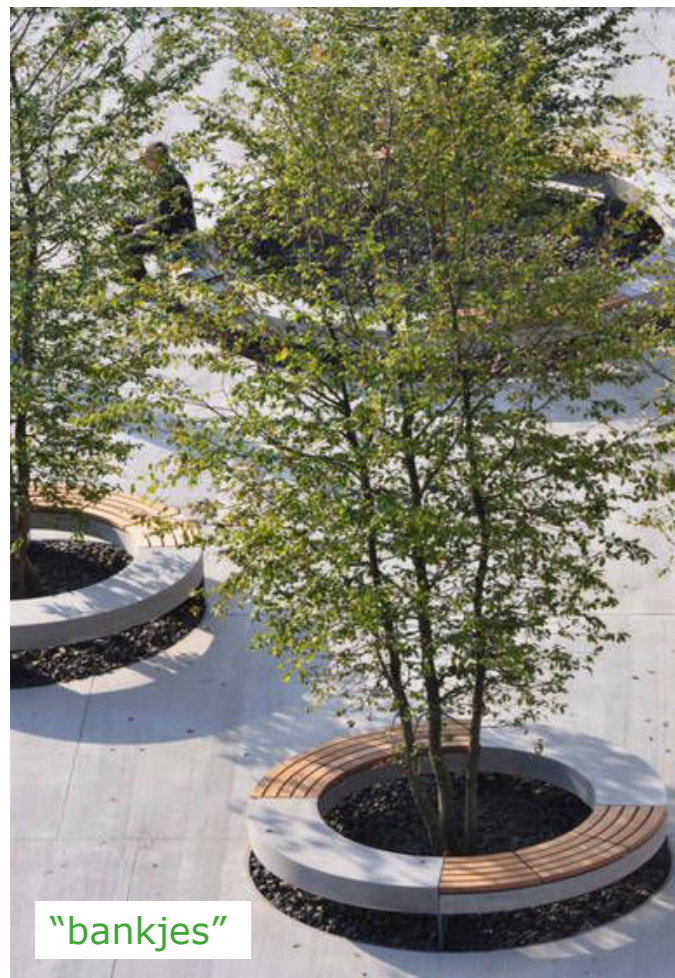
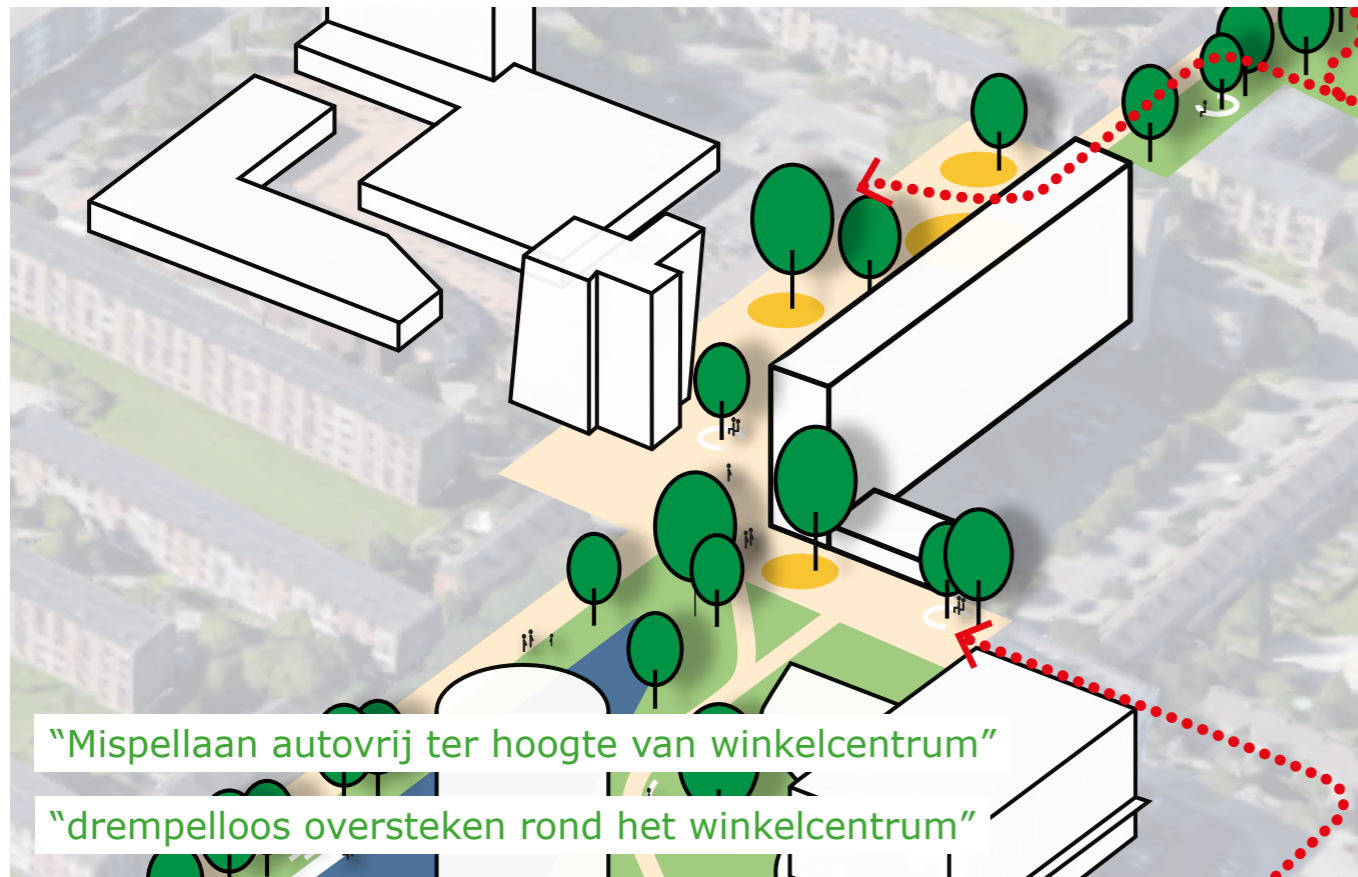
3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

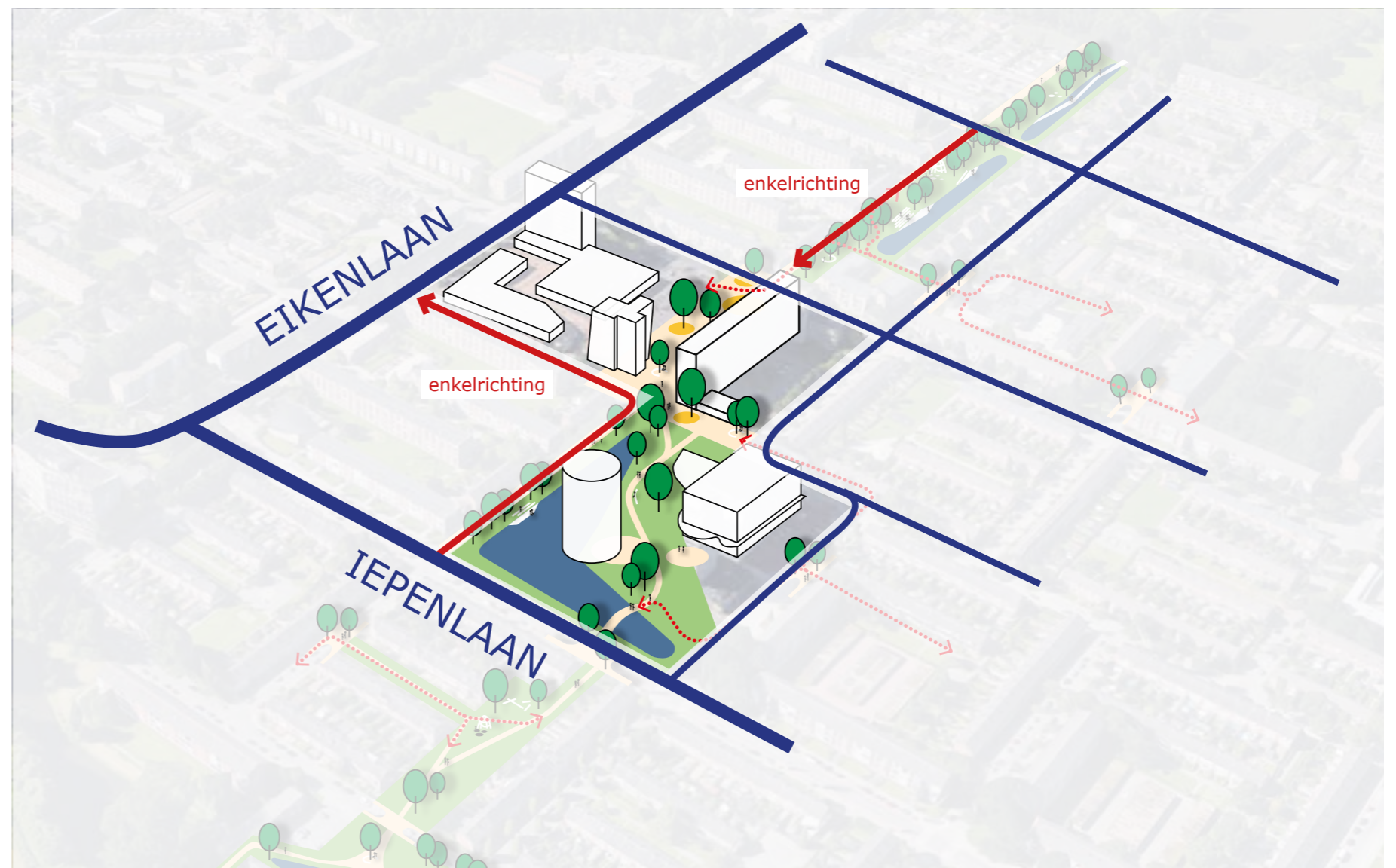
Een nieuwe route door de wijk

3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

Een nieuwe ontmoetingszone in het centrum

Door de nieuwe wijkcirculatie ontstaat er een groot voetgangersgebied in het centrum.

3. WIJKVERNIEUWING SELWERD

Wijkcirculatie

